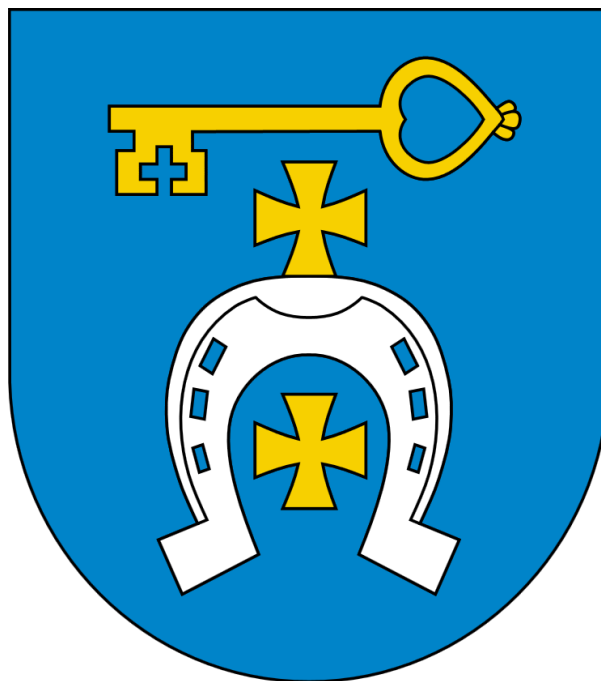

Załącznik do Uchwały Nr XII/11/2016
Rady Gminy Kluczewsko
z dnia 29.04.2016r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE NA TERENIE GMINY KLUCZEWSKO
NA LATA 2016-2021**

Kluczewsko 2016r.

1. WSTĘP

Jednym z istotnych i długofalowych celów polityki społecznej państwa jest tworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań antyspołecznych generujących patologie, w tym między innymi przemoc domową.

Problem przemocy w rodzinie od wielu lat nagłaśniany jest przez media oraz wszelkiego rodzaju instytucje w związku z czym wzrasta świadomość społeczeństwa w tej kwestii. Początkowo problem ten był bagatelizowany. Wiele osób nie zdawało sobie sprawy, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem i wpływa destrukcyjnie nie tylko na ofiarę przemocy, ale również całą rodzinę i społeczeństwo, w związku z tym władze państwa oraz różnego rodzaju instytucje podejmują różnorodne działania, które mają na celu łagodzenie skutków zjawiska przemocy.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493) jest próbą podjęcia działań mających za zadanie zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie. Ustawa ta została uchwalona „w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie”. Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania, ponieważ nie wszystkie ofiary przemocy otwarcie przyznają się do sytuacji panującej w ich rodzinie. Wielu specjalistów wskazuje, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce, który wymaga podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania, którego realizacja powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa ofiar przemocy w rodzinie oraz ich rodzin.

Celem strategicznym Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Kluczewsko są działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona ofiar w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy. Program określa szczegółowe zadania do realizowania, ukierunkowane na: rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Kluczewsko na lata 2016 – 2021 jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2011 – 2015. Niniejszy Program przedstawia szerokie spektrum działań wobec problemu przemocy domowej i tworzy ramy zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Kluczewsko, jednakże należy zaznaczyć, iż jego skuteczność zależy od zaangażowania poszczególnych instytucji i organizacji w działania podejmowane na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla samorządu gminnego następujące zadania:

1. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działanie edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Kluczewsko ma charakter długofalowy. Działania obejmują lata 2016 – 2021. W miarę potrzeb i sytuacji społecznych mogą ulec zmianom i udoskonaleniom.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483 ze zm.) Rozdział drugi pt. „Wolność, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela” reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne przyznając obywatelowi prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzwiskiem i demoralizacją;
- ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2015 roku, poz. 1390);

- ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2015 roku, poz. 163 z późn. zm.);
- ustawę z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2015 roku, poz. 1286).

Program jest spójny z Programami:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczewsko na lata 2014 - 2020,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Kluczewsko.

2. Definicja przemocy w rodzinie :

Przemoc w rodzinie – zwana także potocznie przemocą domową, to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, narażając te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą (art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

Aby skutecznie zwalczać przemoc w rodzinie, niezbędne jest zrozumienie jej genezy, znajomość form, jakie przybiera, a także wpływu wywieranego przez przemoc, nie tylko na życie ofiar jej doświadczających, ale również dzieci, będących jej świadkami oraz całego społeczeństwa.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych

członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń i zabójstw. Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu.

3. Kryteria i rodzaje przemocy:

Definicja przemocy zawiera cztery podstawowe kryteria, na podstawie których, najczęściej rozpoznaje się przemoc w rodzinie to:

- **Intencjonalność** – jest zamierzonym działaniem ukierunkowanym na ofiarę i ma na celu kontrolowanie jej i podporządkowanie, zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu;
- **Dysproporcja sił** – brak równowagi sił w rodzinie – jedna osoba jest zdecydowanie silniejsza od pozostałych osób i mając tego świadomość wykorzystuje swoją przewagę;
- **Naruszanie godności i praw** – osoba stosująca przemoc narusza godność innych osób, poprzez np. poniżanie, wyśmiewanie, ośmieszanie;
- **Powodowanie cierpienia i szkód** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Wyróżnia się następujące rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
2. Przemoc seksualna- to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
3. Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszenie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzenie w niej strachu.

4. Przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.

Innym rodzajem przemocy w rodzinie jest **zaniechanie** - to zjawisko społeczne odnosi się w szczególności do relacji dziecko – rodzic. Będzie to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych dziecka oraz brak zapewnienia właściwej uwagi i troski rodzicielskiej. Zaniedbanie nie wiąże się z użyciem siły fizycznej, jednak może powodować poważne szkody psychiczne oraz uszczerbek na zdrowiu.

4. Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Kluczewsko :

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie. Gmina Kluczewsko liczy 5 294 mieszkańców, w tym około 8 % osób w wieku aktywności zawodowej to osoby bezrobotne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy. Bezrobocie nie jest jedynym problemem naszej gminy, jest nim również problem alkoholizmu, który niejednokrotnie przyczynia się do stosowania przemocy w rodzinie. Ze statystyk policyjnych wynika, że na terenie gminy w roku 2015 przeprowadzonych zostało 45 interwencji domowych, gdzie sprawcą przemocy była osoba pod wpływem alkoholu, 14 rodzin objętych zostało procedurą „Niebieskich Kart”.

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w okresie od stycznia do grudnia 2015r., procedura zobowiązania do leczenia uzależnienia od alkoholu stosowana była w przypadku 8 osób.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że ok. 10 % ludności korzysta z pomocy społecznej. Wśród tej grupy 14 rodzin to rodziny z problemem alkoholowym. Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nie ujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania. Z ustaleń wywiadów środowiskowych i spostrzeżeń pracowników socjalnych wynika, że zjawisko przemocy na terenie Gminy nie jest rozpowszechnione. Nie należy jednak bagatelizować tego problemu i pozostawić jako nie istniejący, albowiem tak jak już wspomniano sprawy związane z przemocą często nadal są skrywane i być może o wielu przypadkach pracownicy socjalni nie mają rozeznania.

5. Cele programu:

Celem głównym programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016 – 2021 jest podejmowanie wszelkich działań wśród społeczności lokalnej na terenie Gminy Kluczewsko na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel ten będzie realizowany poprzez cele szczegółowe programu:

1. Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Kluczewsko.

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy
1.	Zbieranie i analiza danych dotyczących występowania przemocy w rodzinie	a) Sporządzanie statystyk określających wielkość zjawiska przemocy i ich aktualizacja, b) Przeprowadzanie badań ankietowych wśród mieszkańców gminy	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku, - Zespół Interdyscyplinarny, - Komenda Powiatowa Policji we Włoszczowie, - Szkoły z terenu Gminy Kluczewsko, - inne jednostki działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

2. Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy
1.	Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	a) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku; b) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie; c) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym; d) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie; e) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą; f) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie; g) zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”; h) występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 § 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; i) udział w działaniach edukacyjno – informacyjnych.	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku, - Zespół Interdyscyplinarny, - Komenda Powiatowa Policji we Włoszczowie; - GKRPA w Kluczewsku, - inne jednostki działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

3. Zapewnienie ochrony i możliwości udzielenia wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą.

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy
1.	Zapewnienie schronienia i pomocy materialnej ofiarom przemocy w rodzinie	a) nawiązanie współpracy z instytucjami zapewniającymi schronienie ofiarom przemocy; b) udzielanie świadczeń pieniężnych	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku, - Zespół Interdyscyplinarny
2.	Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego ofiarom przemocy	a) prowadzenie pracy socjalnej, b) prowadzenie poradnictwa specjalistycznego w ramach Punktu Konsultacyjno- Informacyjnego w Kluczewsku; c) edukowanie ofiar w zakresie przysługujących im praw	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku, - Zespół Interdyscyplinarny, - Punkt Konsultacyjno-Informacyjny w Kluczewsku; - Komenda Powiatowa Policji we Włoszczowie, - Powiatowe centrum Pomocy w rodzinie we Włoszczowie; - Centrum Interwencji Kryzysowej
3.	Łagodzenie następstw zjawiska przemocy domowej	a) motywowanie sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy; b) organizowanie grup wsparcia dla osób pokrzywdzonych i ofiar dotkniętych przemocą (w miarę potrzeb)	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku, - Komenda Powiatowa Policji we Włoszczowie, - Zespół Interdyscyplinarny, - Powiatowe centrum Pomocy w rodzinie we Włoszczowie;

4. Podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą w rodzinie.

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy
1.	Edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie	a) podnoszenie wiedzy w społeczności lokalnej w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez zamieszczanie informacji na stronie internetowej, rozpowszechnianie ulotek, materiałów edukacyjno-informacyjnych, w tym o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie, b) prowadzenie wśród dzieci, młodzieży i rodziców profilaktyki w zakresie agresji i przemocy m.in. poprzez organizowanie zajęć w ramach szkolnego programu profilaktyki oraz rozmów pedagogizujących rodziców, c) organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, d) współuczestnictwo w kampaniach prowadzonych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku, - Komenda Powiatowa Policji we Włoszczowie, - Placówki oświatowe, - Zespół Interdyscyplinarny, - Służba Zdrowia, - GKRPA w Kluczewsku, - kuratorzy,

5. Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w celu poprawy współpracy i skuteczności podejmowanych działań.

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy
1.	Doskonalenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<p>a) uczestnictwo w szkoleniach, doradztwie, warsztatach, konferencjach przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury Niebieskiej Karty, (szkolenia wspólne i resortowe);</p> <p>b) organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami różnych instytucji wchodzących w skład Zespołu</p>	<p>- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku, - Komenda Powiatowa Policji we Włoszczowie, - Placówki oświatowe, - Zespół Interdyscyplinarny, - Służba Zdrowia, - GKRPA w Kluczewsku, - kuratorzy,</p>

6. Adresaci programu:

Program przeznaczony jest dla mieszkańców Gminy Kluczewsko, głównie skierowany jest do:

1. ofiar przemocy w rodzinie;
2. sprawców przemocy w rodzinie;
3. przedstawicieli instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą;
4. społeczności lokalnej.

7. Realizatorzy programu:

Realizatorami Programu są niżej wymienione podmioty:

- Urząd Gminy w Kluczewsku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Punkt Konsultacyjno- Informacyjny,
- Komenda Powiatowa Policji we Włoszczowie,
- Placówki Opieki Zdrowotnej,
- Placówki Oświatowe,
- Sąd Rejonowy we Włoszczowie.

8. Miejsce i czas realizacji :

Program będzie realizowany na terenie Gminy Kluczewsko w latach 2016 – 2021. Wdrażanie rozpocznie się po jego uchwaleniu, a działania zaplanowane do realizacji będą wprowadzane w formie ciągłej.

9. Monitorowanie :

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Na bieżąco sprawowany będzie nadzór nad realizacją programu i podejmowanie niezbędnych działań zmierzających do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Ośrodka Pomocy Społecznej, który przedłoży Radzie Gminy łączne sprawozdanie z realizacji programu za poprzedni rok.

10. Finansowanie Programu:

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Gminy Kluczewsko są środki własne Gminy oraz środki pozabudżetowe pozyskane z innych źródeł.